

แนวทางการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน กรณีศึกษา อาคารแท่น
ประดิษฐานพระพุทธรูปบุรีศรีสุวรรณภูมิ พุทธสถานลพบุรีศรีสุวรรณภูมิ
Guidelines for Construction Management of Buddhist Temples: A Case Study of
Phra Buddha Lopburi Sri Suvarnabhumi Pedestal Building,
Buddhasathan Lopburi Sri Suvarnabhumi

ณัฐวุฒิ แท้ตระกูล¹

NUTTAWUT TAETAKOON¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน รวมถึงปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้นในแต่ละกระบวนการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน ตลอดจนแนวทางการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานในประเทศไทย กรณีศึกษา อาคารแท่นประดิษฐานพระพุทธรูปบุรีศรีสุวรรณภูมิ พุทธสถานลพบุรีศรีสุวรรณภูมิ จำนวน 6 คน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การคัดเลือกผู้ออกแบบและที่ปรึกษาโครงการควรเน้นความรู้ความเชี่ยวชาญงานสถาปัตยกรรมไทยและงานศิลปกรรมทั้งเทคนิคการก่อสร้าง วัสดุ วิธีการทำงาน และการขึ้นชิ้นงานศิลปกรรม การคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้างควรเน้นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับช่างศิลปกรรมและไม่ใช้ผู้รับเหมาช่วง และการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานควรให้ความสำคัญกับการจัดทำแบบขยาย 1 ต่อ 1 โดยกำหนดผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในเอกสารข้อกำหนดและรายละเอียดโครงการให้ชัดเจน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการงานก่อสร้าง, พุทธศาสนสถาน, พุทธสถานลพบุรีศรีสุวรรณภูมิ

Abstract

This research article aims to study construction management process of Buddhist temples, including problems and causes that occur in each process of construction management process of Buddhist temples, as well as the guidelines for construction management of Buddhist temples, a case study of Phra Buddha Lopburi Sri Suvarnabhumi Pedestal Building, Buddhasathan Lopburi

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการโครงการก่อสร้าง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹ Master's Student, Construction Project Management, Faculty of Architecture, Silpakorn University

Sri Suvarnabhumi. Data was gathered from six key informants who were involved in the construction management of Buddhist temples, a case study of Phra Buddha Lopburi Sri Suvarnabhumi Pedestal Building, Buddhasathan Lopburi Sri Suvarnabhumi using semi-structured interviews. Then, data was analyzed using content analysis. The research results found that selection of project designers and consultants should emphasize knowledge and expertise in Thai architecture and fine arts, including construction techniques, materials, working methods, and creating art pieces, selection of construction contractors should focus on those who have good relationships with the artisans and not use subcontractors, and the management of construction of Buddhist religious sites should give importance to the preparation of a 1:1 expansion plan by clearly specifying who will be responsible for the costs in the term of reference (TOR).

Keyword: Buddhasathan Lopburi Sri Suvarnabhumi, Buddhist Temples, Construction Management,

บทนำ

โครงการก่อสร้างเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมก่อสร้างมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากอุตสาหกรรมประเภทอื่น มีความเกี่ยวข้องกับหลากหลายสาขาวิชาชีพ ทำให้ต้องใช้บุคลากรที่มีความชำนาญงานในด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก มีความผันแปรในแผนปฏิบัติงานตลอดเวลา (Oglesby, Parker, and Howell, 1989) ดังนั้น การดำเนินการโครงการก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์ภายในระยะเวลาตามสัญญา จึงต้องมีระบบการจัดการที่ดี โดยเฉพาะระบบการวางแผนงาน การควบคุมและติดตามงาน การวิเคราะห์ปัญหาและการแก้ไขปัญหา (Cheng, Dainty, and Moore, 2005)

การก่อสร้างพุทธศาสนสถานในประเทศไทย เช่น วัด เป็นต้น เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรม การก่อสร้างที่สำคัญ เนื่องจากวัดเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอด ศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ ไปสู่ชุมชน รวมทั้งเป็นสถานที่บำเพ็ญบุญกุศลตั้งแต่เกิดจนถึงตาย อีกทั้งยังเป็นสถานที่สงเคราะห์ทางจิตใจให้แก่ประชาชน ตราบใดที่วัดยังคงเป็นศูนย์กลางความศรัทธาของ พุทธศาสนิกชนในสังคมไทย การก่อสร้างวัดหรืออาคารทางศาสนาย่อมมีโอกาสเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งการ ก่อสร้างวัดแห่งใหม่ การก่อสร้างอาคารใหม่ในวัดเดิม รวมถึงการบูรณะอาคารต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมในวัด

จากข้อมูลจากกองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ณ วันที่ 19 พฤษภาคม 2565 พบว่า วัดในประเทศไทยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 43,005 วัด แบ่งเป็นวัดที่เป็นพระอารามหลวง จำนวน 310 วัด โดยจำแนกเป็นมหานิกาย จำนวน 247 วัด ธรรมยุติก จำนวน 63 วัด และวัดที่เป็นวัดราษฎร์ จำนวน 42,690 วัด โดยจำแนกเป็นมหานิกาย จำนวน 38,348 วัด ธรรมยุติก จำนวน 4,303 วัด จินนิกาย จำนวน 16 วัด และ อนัมมิกาย จำนวน 23 วัด ทั้งนี้ วัดในประเทศไทยเป็นวัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา จำนวน 26,204 วัด และไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา จำนวน 16,769 วัด เมื่อพิจารณาพื้นที่ตั้งของวัดในประเทศไทย พบว่า พื้นที่ซึ่งมีวัดตั้งอยู่มากที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 21,546 วัด รองลงมาคือ ภาคกลาง จำนวน

8.887 วัด ภาคเหนือ จำนวน 5,631 วัด ภาคใต้ จำนวน 2,647 วัด ภาคตะวันออก จำนวน 2,430 วัด
ภาคตะวันตก จำนวน 1,860 วัด และไม่ระบุจังหวัด จำนวน 4 วัด (เวทย์ นุชเจริญ, 2565)

การก่อสร้างวัดตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจำเป็นต้องขออนุญาตตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วย การยกเว้น
ผ่อนผัน หรือกำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร พ.ศ. 2550 ข้อ 2(4)
โบราณสถาน วัดวาอาราม หรืออาคารต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อการศาสนา ซึ่งมีกฎหมายควบคุมการก่อสร้างไว้โดยเฉพาะ
รวมถึงต้องแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ แต่ด้วยความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่าการก่อสร้างวัดได้รับ
การยกเว้นตามมาตรา 7(4) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และกฎกระทรวงว่าด้วย การยกเว้น
ผ่อนผัน หรือกำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมการก่อสร้างไว้แล้วโดยเฉพาะ ส่งผลให้องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เข้มงวดในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 กับวัดและอาคารที่ใช้
เพื่อการศาสนาต่าง ๆ จนกระทั่งมีการร้องทุกข์ดำเนินคดีระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับวัด เนื่องจากเกิด
ปัญหาด้านความปลอดภัย มั่นคง แข็งแรงของตัวอาคาร อันเป็นผลมาจากการขาดความรอบคอบในการก่อสร้าง
(สยามรัฐ, 2560)

จะเห็นได้ว่า นอกจากการก่อสร้างพุทธศาสนสถานจะมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายเฉพาะดังที่ได้กล่าว
มาแล้ว สถาปัตยกรรมของพุทธศาสนสถานยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การก่อสร้างมีความแตกต่างจากอาคาร
ทั่วไป เนื่องจากเน้นไปที่สถาปัตยกรรมไทยที่ให้ความสำคัญกับความถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาและ
ความวิจิตรงดงาม จึงอาจส่งผลให้การก่อสร้างล่าช้าและไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด หากขาดระบบ
การจัดการที่เหมาะสม โดยที่ผ่านมามีผู้สนใจศึกษาและทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานออกแบบ
พุทธสถาน เช่น การออกแบบพุทธสถานเชิงทดลอง (กฤษฎา อานโพธิ์ทอง, 2553) โครงการออกแบบภูมิทัศน์
วัดบางพูน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี (ชนัดต์พร พอกพูน และ วชิรินทร์ เข้มศรี, 2559) การบริหารจัดการ
ออกแบบและพัฒนาการสถาปัตยกรรม (อรุณ ศิริจานุสรณ์, 2555) เป็นต้น โดยพบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับ
การบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานในประเทศไทยจำนวนน้อยและทำการศึกษามาเป็นเวลานาน
มากกว่า 15 ปี เช่น แนวทางการบริหารจัดการโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดพุทธศาสนาในประเทศไทย
(นันทพร พุ่มมณี, 2548) เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวได้ทำการศึกษาเฉพาะการบริหารจัดการงานที่เกี่ยวข้องกับ
งานสถาปัตยกรรม ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน
ในประเทศไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโครงการก่อสร้างได้ทราบถึงกระบวนการก่อสร้าง ปัญหาและ
สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน ตลอดจนนำเสนอแนวทาง
การบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้นในแต่ละกระบวนการบริหารจัดการงานก่อสร้าง
พุทธศาสนสถาน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน รวมถึงปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้นในแต่ละกระบวนการ ตลอดจนแนวทางการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานในประเทศไทย โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการบริหารจัดการงานก่อสร้าง (5M) ประกอบด้วย คน (Man) วัสดุอุปกรณ์ (Material) เครื่องจักร (Machine) เงินทุน (Money) และวิธีปฏิบัติงาน (Method) โดยทำการศึกษาเฉพาะในช่วงกระบวนการก่อสร้าง ตั้งแต่ขั้นตอนการคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้างไปจนถึงการส่งมอบงานก่อสร้าง

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานในประเทศไทย กรณีศึกษา อาคารแทนประดิษฐานพระพุทธรูปศรีสุวรรณภูมิ พุทธสถานลพบุรีศรีสุวรรณภูมิ จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ตัวแทนคณะกรรมการวัด จำนวน 1 คน ที่ปรึกษาการบริหารจัดการโครงการก่อสร้าง จำนวน 2 คน ผู้ออกแบบโครงการ จำนวน 1 คน ผู้รับเหมาก่อสร้างหลักในการก่อสร้างโครงการ จำนวน 1 คน และผู้รับเหมาช่วงในการก่อสร้างโครงการ จำนวน 1 คน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษากระบวนการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน

1.1 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน ประกอบด้วย 1) เจ้าของโครงการ เช่น คณะกรรมการวัด คนในชุมชน เป็นต้น 2) ที่ปรึกษาโครงการที่มีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาด้านสถาปัตยกรรม ด้านศิลปกรรม และด้านงานระบบ 3) ผู้ออกแบบโครงการที่มีความรู้เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมไทย 4) ผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการที่มีฝีมือและเคยร่วมงานกับผู้ออกแบบโครงการ 5) ผู้ควบคุมงาน เช่น ผู้บริหารโครงการ (Project Manager) วิศวกรโครงการ (Site Engineering) โฟร์แมน เป็นต้น 6) ทีมสำรวจ 7) เสมียนโครงการ และ 8) แรงงานก่อสร้าง

1.2 วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน ประกอบด้วย

1) วัสดุอุปกรณ์ทั่วไปที่ใช้ในงานก่อสร้าง เช่น งานก่อสร้างทั่วไป อิฐ หิน ปูน ทราย เหล็ก เป็นต้น 2) วัสดุอุปกรณ์เฉพาะสำหรับงานช่างสิบหมู่ เช่น งานปูนปั้น งานไม้ งานโลหะ งานดุนลาย งานปิดทองประดับกระจก เป็นต้น 3) เครื่องมือการวางแผนงาน เช่น S-Curve คอมพิวเตอร์และโปรแกรมที่จำเป็นต้องใช้งาน เป็นต้น และ 4) เครื่องมือสำหรับตรวจสอบคุณภาพงาน เช่น ที่ตรวจระดับ กล้องสำรวจ เครื่องวัดอุณหภูมิ เครื่องวัดไฟ โดรน เป็นต้น

1.3 เครื่องจักรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน ประกอบด้วย

1) เครื่องจักรที่ใช้ในการก่อสร้างทั่วไป เช่น เครนยก บันจัน รถแบคโฮ โดรน เป็นต้น 2) เครื่องจักรในการผลิตชิ้นงานเฉพาะ อย่างไรก็ตาม เครื่องจักรถือเป็นส่วนประกอบที่เล็กน้อยในการก่อสร้างพุทธศาสนสถาน ไม่ได้ถูก

นำมาใช้จำนวนมากเหมือนงานก่อสร้างโครงการทั่วไป เนื่องจากงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานไม่สามารถเร่งรัดได้

1.4 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน ประกอบด้วย เงินทุนจากเจ้าของโครงการ ได้แก่ เงินงบประมาณของมูลนิธิและเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา

1.5 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานในกระบวนการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการเตรียมการ ได้แก่ การจัดทำเอกสารข้อกำหนดและรายละเอียดโครงการ (TOR) การคัดเลือกศิลปินผู้ออกแบบ การออกแบบโครงการ การจัดหาคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้าง โดยพิจารณาจากคุณสมบัติและความเชี่ยวชาญ การทำสัญญาว่าจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการ การจัดหาที่ปรึกษาโครงการ การเตรียมงาน โดยเฉพาะ สาธารณูปโภคโครงการ เช่น ที่พักคนงานก่อสร้าง ไฟฟ้า น้ำประปา คนงาน สิ่งอำนวยความสะดวก สำนักงานชั่วคราว เป็นต้น และการจัดเตรียมเครื่องมือเครื่องจักรที่ต้องใช้ 2) ขั้นตอนการออกแบบ ได้แก่ การออกแบบอาคาร การออกแบบงานศิลปกรรมสวมตัวอาคารจริง การจัดหาช่างเขียนแบบมาขยายรายละเอียดในแบบ 3) ขั้นตอนการก่อสร้าง ได้แก่ การอนุมัติแบบก่อสร้าง การทำแบบก่อสร้างแบบ 1 ต่อ 1 การประชุมเตรียมงานร่วมกับที่ปรึกษาการบริหารจัดการโครงการก่อสร้างเพื่อกำหนดวงงานและวงดการชำระเงิน การส่งมอบพื้นที่ให้กับผู้รับเหมาก่อสร้าง การดำเนินการก่อสร้างในส่วนต่าง ๆ และการรายงานผลการดำเนินงาน 4) ขั้นตอนการส่งมอบงาน ได้แก่ การตรวจสอบความเรียบร้อยของงาน การจัดเตรียมเอกสารส่งมอบงานและรายงานข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข การบันทึกข้อมูลคุณลักษณะวัสดุต่าง ๆ และการจัดเก็บวัสดุคงคลังที่จำเป็นจะต้องใช้เพื่อการซ่อมแซมในอนาคต

อย่างไรก็ตาม การส่งมอบงานของโครงการก่อสร้างพุทธศาสนสถานมีความแตกต่างอย่างมากจากโครงการก่อสร้างอาคารทั่วไป โดยจะต้องคำนึงถึงความถูกต้องของสถาปัตยกรรมให้ตรงตามแบบ ตรงตามแนวคิดการออกแบบของผู้ออกแบบ ถูกต้องตามหลักจารีตประเพณี และตรงตามความต้องการของเจ้าของโครงการ เนื่องจากหลักสำคัญที่เป็นหัวใจของพุทธศาสนสถานต้องสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและท้องถิ่นนั้น ซึ่งอาจต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้เฒ่าผู้แก่ของชุมชนเข้าร่วมตรวจสอบ เพื่อให้แบบมีความถูกต้องตามจารีตของชุมชน นอกจากนี้ การออกแบบโครงการพุทธศาสนสถาน จำเป็นต้องใช้ช่างศิลปกรรมทำหน้าที่เป็นผู้นำ เนื่องจากผู้ออกแบบต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในงาน รวมถึงสามารถทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบทั้งทางหลักวิศวกรรมและหลักจารีตประเพณีได้เป็นอย่างดี โดยการก่อสร้างโครงการจำเป็นต้องแบ่งงานออกเป็นกลุ่มให้ชัดเจน เช่น งานโครงสร้าง งานสถาปัตยกรรม งานระบบ เป็นต้น เพื่อแยกว่างานแต่ละกลุ่มจะใช้ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาดำเนินการอย่างไร ทั้งนี้ แม้ว่าขั้นตอนการก่อสร้างเหมือนกับการก่อสร้างโครงการทั่วไป แต่จะมีความพิเศษกว่างานก่อสร้างทั่วไป เนื่องจากพุทธศาสนสถานมีโครงสร้างอาคารที่ซับซ้อนและมีความพิเศษมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งานศิลปกรรม เพราะถือเป็นหัวใจของการก่อสร้างพุทธศาสนสถาน ซึ่งทำให้ใช้ระยะเวลาในการก่อสร้างมากกว่าอาคารทั่วไป โดยงานโครงสร้าง งานสถาปัตยกรรม และงานระบบ ถือเป็นงานรองของโครงการลักษณะนี้

2. ผลการศึกษาปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้นในแต่ละกระบวนการบริหารจัดการงานก่อสร้าง

พุทธศาสนสถาน

2.1 ปัญหาด้านบุคลากร ประกอบด้วย ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน (ร้อยละ 66.67) ปัญหาการขาดแคลนช่างฝีมือ โดยเฉพาะช่างศิลปกรรมไทยและช่างประติมากรรมที่ต้องทำงานร่วมกับผู้ออกแบบโครงการ (ร้อยละ 50.00) ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงาน อันเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (ร้อยละ 33.33) ปัญหาการสื่อสารที่ทำให้ไม่เข้าใจลำดับการติดต่อประสานงาน (ร้อยละ 33.33) ปัญหาช่างศิลปกรรมไม่เข้าใจหน้าที่และไม่ทำงานตามที่ผู้ออกแบบโครงการกำหนดไว้ให้แล้วเสร็จ (ร้อยละ 16.67) ปัญหาผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการค้ำประกันถึงแต่ผลตอบแทนจากการดำเนินงาน ทำให้ไม่แก้ไขข้อบกพร่องของงานให้เรียบร้อย เนื่องจากส่งผลกระทบต่อต้นทุนของผู้รับเหมาก่อสร้าง (ร้อยละ 16.67) ปัญหาเจ้าของโครงการขาดความเข้าใจเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมไทยและเข้าใจไม่ถึงแนวความคิดของผู้ออกแบบโครงการ (ร้อยละ 16.67) ปัญหาที่ปรึกษาโครงการไม่มีความเข้าใจในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปและไม่สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ได้ (ร้อยละ 16.67) ปัญหาการคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการก่อสร้างพุทธศาสนสถาน (ร้อยละ 16.67) ปัญหาความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ (ร้อยละ 16.67) ปัญหาช่างศิลปกรรมมีความคุ้นเคยกับผู้ออกแบบโครงการมากจนเกินไป (ร้อยละ 16.67) และปัญหาความเห็น้อยล้ำทางร่างกายของแรงงานอันเป็นผลมาจากการทำงานต่อเนื่อง ไม่มีวันหยุด (ร้อยละ 16.67) ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดมีความคิดเห็นตรงกันว่า ปัญหาด้านบุคลากรในการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานดังกล่าวข้างต้นส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานในระดับมาก

2.2 ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ ประกอบด้วย ปัญหาวัสดุที่ไม่ตรงตามความต้องการ อันเป็นผลมาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ การใช้วัสดุทางเลือกที่ง่ายต่อการดูแลรักษา ไม่นั่นวัสดุดั้งเดิม รวมถึงไม่มีการจัดส่งตัวอย่างวัสดุมาให้ทำการตรวจสอบคุณภาพก่อนเพื่อให้มีวัสดุพร้อมใช้งาน (ร้อยละ 33.33) ปัญหาการขาดความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการใช้วัสดุและเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (ร้อยละ 16.67) ปัญหาระยะเวลาการจัดส่งวัสดุบางประเภทเข้าพื้นที่ก่อสร้างได้ล่าช้า เช่น หินแกรนิต หินอ่อน วัสดุปูพื้น และวัสดุผนังหลังคา (ร้อยละ 16.67) และปัญหาวัสดุอุปกรณ์พิเศษบางรายการที่จะต้องนำมาใช้ในงานช่างสิบหมู่ของงานสถาปัตยกรรมไทยที่หาได้ยากหรือถูกรอนคุณสมบัติลง เช่น ปูนดำ ปูนหมัก กระฉก ทองที่จะนำมาปิดเป็นต้น (ร้อยละ 16.67) ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ในการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานดังกล่าวข้างต้นส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานในระดับปานกลาง (ร้อยละ 50.00)

2.3 ปัญหาด้านเครื่องจักร ประกอบด้วย ปัญหาการติดตั้งเครื่องจักรในเวลาที่ไม่เหมาะสม (ร้อยละ 16.67) ปัญหาการขนดิน (ร้อยละ 16.67) ปัญหาความไม่พร้อมใช้งานอันเนื่องมาจากการชำรุด (ร้อยละ 16.67) และปัญหาการนำเครื่องจักรมาใช้อย่างไม่เหมาะสม (ร้อยละ 16.67) ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ปัญหาด้านเครื่องจักรในการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานดังกล่าวข้างต้นส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานในระดับน้อยถึงระดับปานกลาง (ร้อยละ 33.33) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางรายที่ไม่พบปัญหาเครื่องจักรในการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน (ร้อยละ

33.33) เนื่องจากการก่อสร้างโครงการพุทธศาสนสถานมีการใช้เครื่องจักรไม่มาก และเครื่องจักรไม่สามารถทำงานแทนคนในการก่อสร้างโครงการพุทธศาสนสถานได้

2.4 ปัญหาด้านเงินทุน ประกอบด้วย ปัญหาขาดเงินทุนหมุนเวียน ทำให้ขาดสภาพคล่อง (ร้อยละ 50.00) ปัญหาการขออนุมัติเบิกงบประมาณเพิ่มเติมที่ต้องขอปรับระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเสริมสภาพคล่องให้แก่ผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการ โดยทำการนัดประชุมคณะกรรมการวัดอย่างเป็นทางการเพื่อรายงานปัญหาและขอมติอนุมัติ (ร้อยละ 50.00) และปัญหาเจ้าของโครงการไม่เข้าใจเหตุผลว่าทำไมจึงต้องจ่ายเงินเพิ่มให้กับผู้ออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทย แต่จะใช้วิธีการจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการและให้ผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการเป็นผู้ว่าจ้างผู้ออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยเอง ซึ่งเป็นจำนวนเงินค่อนข้างสูง ผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการจึงไม่มีความเต็มใจที่จะจ่ายหรือมีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะจ่าย (ร้อยละ 16.67) อย่างไรก็ตาม ปัญหาเงินทุนมีแตกต่างกันในแต่ละโครงการ ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่มีและความชัดเจนในการจัดสรรงบประมาณ เนื่องจากบางโครงการที่มีการใช้เงินทุนจากเงินบริจาคที่ต้องมีการขออนุญาตหรือทำกิจกรรมทางศาสนา ทำให้ไม่สามารถรวบรวมให้ครบตามจำนวนที่ต้องการใช้ภายในคราวเดียวได้ ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อความต่อเนื่องของการก่อสร้างโครงการ ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ปัญหาด้านเงินทุนในการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานดังกล่าวข้างต้นส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานในระดับมาก (ร้อยละ 50.00)

2.5 ปัญหาด้านขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย ปัญหางานระบบไม่ส่งเสริมงานศิลปกรรม (ร้อยละ 16.67) ปัญหาชิ้นงานจริงไม่ตรงกับลายที่ได้ออกแบบไว้ อันเป็นผลมาจากการติดชิ้นงานปรับตามปริมาตรจริงที่เกิดขึ้น (ร้อยละ 16.67) ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำแบบขยาย 1 ต่อ 1 (ร้อยละ 16.67) ปัญหาเกี่ยวกับการประกันผลงาน (ร้อยละ 16.67) ปัญหาการคัดเลือกผู้รับเหมาที่ไม่มีความเชี่ยวชาญเหมาะสมกับคุณภาพงานที่ต้องการ (ร้อยละ 16.67) ปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาและจัดจ้างผู้ออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทย (ร้อยละ 16.67) ปัญหาการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ร้อยละ 16.67) ปัญหาการใช้แนวเขตที่ดินที่มีผลต่อการวางตำแหน่งอาคารตามผังโครงการ (ร้อยละ 16.67) ปัญหาความคืบหน้าของงานศิลปกรรมที่ต้องใช้เวลาอย่างมากในการตรวจชิ้นงานก่อนทำแม่พิมพ์ (ร้อยละ 16.67) ปัญหาการก่อสร้างขุมเรือนแก้ว เนื่องจากอยู่บนที่สูง ทำให้การติดตั้งมีปัญหา ซึ่งต้องใช้เครนยก แต่จุดที่เครนยกขำรดเป็นพื้นที่ที่ต้องทำการปูพื้น ต้องเว้นพื้นที่ส่วนนั้นไว้ (ร้อยละ 16.67) ปัญหาการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างโครงการคู่ฉบับไม่ตรงกัน ทำให้ฝ่ายกฎหมายต้องทำการทบทวนและตรวจสอบเอกสารใหม่ ส่งผลกระทบต่อปริมาณงานและจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในแต่ละงวดงาน ซึ่งต้องทำการเจรจากับผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการเพื่อให้เกิดการยอมรับร่วมกัน (ร้อยละ 16.67) ปัญหาการสื่อสารลัดขั้นตอน เช่น ผู้ออกแบบโครงการทำการสื่อสารผ่านผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการโดยตรง ไม่ผ่านที่ปรึกษาการบริหารจัดการโครงการก่อสร้าง เป็นต้น (ร้อยละ 16.67) ปัญหาการไม่ยอมรับสิทธิหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) เช่น การวางบิล การขยายแบบ เป็นต้น (ร้อยละ 16.67) ปัญหาการขาดความเข้าใจร่วมกันในวัตถุประสงค์ของโครงการ เช่น เน้นกำหนดการแล้วเสร็จ เน้นงบประมาณ เน้นความสมบูรณ์ของโครงการ เป็นต้น (ร้อยละ 16.67) ปัญหาการทำความเข้าใจศิลปินผู้ออกแบบเพื่อพิจารณาความสมบูรณ์และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ร่วมกัน (ร้อยละ 16.67) ปัญหาการบริหารจัดการที่ไม่เป็นไปตามแผนงาน ทั้งการขาดบุคลากรที่มีทักษะและอัตรากำลังที่ไม่เพียงพอ ความล่าช้าในการส่งมอบวัสดุ

อุปกรณ์และเครื่องจักร (ร้อยละ 16.67) ปัญหาความไม่เข้าใจของเจ้าของโครงการเกี่ยวกับกระบวนการออกแบบ และกระบวนการทำงาน เนื่องจากใช้หลักการทำงานก่อสร้างโครงการทั่วไปมาใช้เป็นบรรทัดฐาน ส่งผลให้การก่อสร้างโครงการพุทธศาสนสถานไม่คุ้มค่างบเงินที่จ่ายไป (ร้อยละ 16.67) ปัญหาผู้ควบคุมงานที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในงาน ทำให้ได้งานที่มีความมั่นคงแข็งแรงทางด้านวิศวกรรม แต่ไม่เข้าใจงานสถาปัตยกรรมและงานศิลปกรรม ผลงานจึงมีคุณภาพแค่ในระดับที่ทุกคนสามารถยอมรับได้ แต่คนในวงการไม่สามารถยอมรับได้ (ร้อยละ 16.67) และปัญหาการขึ้นงานโครงสร้างและงานศิลปกรรมบางส่วนที่ต้องรอระยะจริง (ร้อยละ 16.67) ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ปัญหาด้านขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานในการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานดังกล่าวข้างต้นส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานในระดับปานกลาง (ร้อยละ 33.33) เนื่องจากงานก่อสร้างโครงการพุทธศาสนสถานไม่ค่อยมีการกำหนดกรอบระยะเวลา แต่เน้นที่ผลงานตามเป้าหมายเป็นสำคัญ

ภาพที่ 1 ตัวอย่างปัญหาความคืบหน้าของงานศิลปกรรมที่ต้องใช้เวลาอย่างมากในการตรวจชิ้นงานก่อนทำแม่พิมพ์

ภาพที่ 2 ตัวอย่างปัญหาการก่อสร้างซุ้มเรือนแก้วเนื่องจากอยู่บนที่สูง

3. แนวทางการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน

แนวทางการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ประกอบด้วย

- 1) ผู้ออกแบบโครงการควรทำการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าของโครงการหรือผู้ว่าจ้างให้มากขึ้น
- 2) ผู้ออกแบบโครงการกับผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการควรมีความคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี และต้องทำงานร่วมกันตลอดระยะเวลาโครงการ เพื่อให้สามารถปรึกษาหารือเกี่ยวกับการออกแบบโครงการกันได้โดยตรงและสามารถติดตามงานกันได้ได้ง่าย
- 3) ผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการและช่างศิลปกรรมต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่ควรใช้ผู้รับเหมาช่วง (Sub-Contractor) เพราะจะทำให้การทำงานหยุดชะงัก ไม่ต่อเนื่องกัน
- 4) ผู้รับเหมาก่อสร้างควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านอัตรากำลังและทักษะของบุคลากร
- 5) ที่ปรึกษาการบริหารจัดการโครงการก่อสร้างควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในงานสถาปัตยกรรมไทยและงานศิลปกรรมไทย ทั้งเทคนิคการก่อสร้าง วัสดุ วิธีการทำงาน และการขึ้นชิ้นงานศิลปกรรม เนื่องจากเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยเพิ่มคุณค่าของผลงานและโครงการ รวมถึงอนุมัติงานโดยใช้เวลาไม่มาก
- 6) คณะกรรมการวัดควรทำการประสานงานกับที่ปรึกษาการบริหารจัดการโครงการก่อสร้างให้มากขึ้น ไม่ปล่อยให้ที่ปรึกษาการบริหารจัดการโครงการก่อสร้างทำงานร่วมกับผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการเพียงอย่างเดียว เพราะอาจทำให้ขาดการวางแผนที่ดี และสนับสนุนการทำงานของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานอย่างเต็มที่
- 7) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานควรมีการสื่อสารและมีการปรึกษาหารือร่วมกันให้มากขึ้นผ่านข้อเท็จจริง ไม่ปกปิด รวมถึงต้องรับรู้ข้อมูลเท่ากันทั้งหมด ตลอดจนมีการให้เกียรติต่อผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เนื่องจาก การสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพอาจนำไปสู่การเกิดข้อพิพาทต่าง ๆ ได้
- 8) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานควรทำการถอดบทเรียน รวมถึงสรุปอุปสรรคและปัญหาที่พบร่วมกัน
- 9) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องเชื่อมั่นในหลักการบริหารจัดการของที่ปรึกษาการบริหารจัดการโครงการก่อสร้าง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ก่อให้เกิดปัญหาที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินโครงการลุล่วงตามที่ต้องการ
- 10) การกำหนดระยะเวลาก่อสร้างพุทธศาสนสถานควรขยายระยะเวลาการดำเนินงานมากกว่าอาคารทั่วไปอย่างน้อย 2 ปี ทั้งนี้ เป็นเฉพาะแต่ละกรณีหรือแต่ละโครงการซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า การคัดเลือกผู้ออกแบบโครงการพุทธศาสนสถานและการคัดเลือกที่ปรึกษาการบริหารจัดการงานก่อสร้างโครงการโครงการพุทธศาสนสถาน ควรเน้นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในงานสถาปัตยกรรมไทยและงานศิลปกรรม ทั้งเทคนิคการก่อสร้าง วัสดุ วิธีการทำงาน และการขึ้นชิ้นงานศิลปกรรม รวมถึงผู้เชี่ยวชาญและผู้เฒ่าผู้แก่ของชุมชนเข้าร่วมตรวจสอบ เพื่อให้แบบมีความถูกต้องตามจารีตของชุมชน เนื่องจากโครงการพุทธศาสนสถานเป็นโครงการที่ต้องคำนึงถึงความถูกต้องของสถาปัตยกรรมให้ตรงตามแบบตรงตามแนวคิดการออกแบบของผู้ออกแบบ ถูกต้องตามหลักจารีตประเพณี และตรงตามความต้องการของเจ้าของโครงการ เป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับโครงการ ตลอดจนสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและท้องถิ่น สำหรับการคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการพุทธศาสนสถาน ควรเน้นผู้รับเหมาที่มีบุคลากรที่มีทักษะความเชี่ยวชาญในการก่อสร้างโครงการพุทธศาสนสถาน รวมถึงมีอัตรากำลังของบุคลากรที่เหมาะสมและเพียงพอ สอดคล้องกับอรุณ ศิริจานุสรณ์ (2555) ที่กล่าวว่า ลักษณะหนึ่งของโครงการออกแบบและก่อสร้างพุทธศาสนสถาน คือ โครงการที่มีต้องมีผู้เชี่ยวชาญเข้ามาดูแล

นอกจากนี้ ยังพบว่าการขาดความเข้าใจร่วมกันในวัตถุประสงค์ของโครงการและความยุ่งยากในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่รัฐเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่พบในการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติญา สุขเพิ่ม (2562) ที่พบว่า การสร้างและจัดตั้งวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ในจังหวัดร้อยเอ็ด มีปัญหาในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและการขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ จึงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการสร้างและจัดตั้งวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 โดยสามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันได้ในจังหวัดร้อยเอ็ด อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานเน้นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านงานสถาปัตยกรรมไทยและงานศิลปกรรม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของมนต์ชัย วงศ์สันติราษฎร์ (2556) ที่พบว่า ผู้ควบคุมงานก่อสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลภายในจังหวัดนครราชสีมาให้ความสำคัญของหน้าที่ด้านความรู้ความเข้าใจในงานวิศวกรรมมากที่สุด ทั้งนี้ เป็นเพราะงานวิจัยของมนต์ชัย วงศ์สันติราษฎร์ (2556) มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลภายในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นอาคารทั่วไป ในขณะที่การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน ซึ่งเป็นโครงการก่อสร้างที่มีความพิเศษและเป็นอัตลักษณ์ที่เน้นงานสถาปัตยกรรมไทยและงานศิลปกรรมเป็นสำคัญ

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถาน โดยใช้อาคารแทนประดิษฐานพระพุทธรูปหรือพระประธานในพุทธสถานลพบุรีศรีสุวรรณภูมิ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี เป็นกรณีศึกษา ซึ่งเป็นอาคารที่มีลักษณะเฉพาะ ผลการศึกษาที่ได้จึงอาจไม่สามารถนำไปใช้กับอาคารทั่วไปได้อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. การคัดเลือกผู้ออกแบบโครงการพุทธศาสนสถาน ควรเน้นคุณสมบัติด้านความรู้ความเชี่ยวชาญงานสถาปัตยกรรมไทยและงานศิลปกรรม เนื่องจากถือเป็นหัวใจสำคัญของโครงการลักษณะนี้ โดยอาจเป็นผู้ออกแบบโครงการที่มีความคุ้นเคยกับผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการเป็นอย่างดี เนื่องจากต้องทำงานร่วมกันตลอดระยะเวลาโครงการและช่วยให้สามารถปรึกษาหารือหรือติดตามงานได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น
2. การคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการพุทธศาสนสถาน ควรเน้นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับช่างศิลปกรรมและไม่ใช้ผู้รับเหมาช่วง (Sub-Contractor) เนื่องจากจะช่วยให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องกัน โดยผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการต้องเตรียมความพร้อมเพื่อให้มีบุคลากรที่มีทักษะความเชี่ยวชาญในการก่อสร้างโครงการพุทธศาสนสถานและจัดอัตรากำลังของบุคลากรอย่างเหมาะสมและเพียงพอ
3. การคัดเลือกที่ปรึกษาการบริหารจัดการงานก่อสร้างโครงการโครงการพุทธศาสนสถาน ควรเน้นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในงานสถาปัตยกรรมไทยและงานศิลปกรรม ทั้งเทคนิคการก่อสร้าง วัสดุ วิธีการทำงาน และการขึ้นงานศิลปกรรม เนื่องจากเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับโครงการ และช่วยให้สามารถพิจารณาอนุมัติงานได้รวดเร็วขึ้นเพื่อความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

4. คณะกรรมการวัดควรสนับสนุนการทำงานของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานอย่างเต็มที่ และทำการประสานงานกับที่ปรึกษาการบริหารจัดการโครงการก่อสร้างให้มากขึ้น ไม่ปล่อยให้ที่ปรึกษาการบริหารจัดการโครงการก่อสร้างทำงานร่วมกับผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการเพียงอย่างเดียว เนื่องจากอาจทำให้ขาดการวางแผนที่ดี

5. การบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานควรมีการสื่อสาร ปรึกษาหารือถกแถลงเรียน สรุปลุ่สรุปและปัญหาที่พบร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยไม่ปกปิดข้อเท็จจริง เพื่อให้เกิดการรับรู้ข้อมูล อย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การลดข้อพิพาทต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ ต้องเชื่อมั่นในหลักการบริหารจัดการของที่ปรึกษาการบริหารจัดการโครงการก่อสร้าง เพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ก่อให้เกิดปัญหาที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินโครงการลุล่วงตาม ที่ต้องการ

6. การบริหารจัดการงานก่อสร้างพุทธศาสนสถานควรให้ความสำคัญกับการจัดทำแบบขยาย 1 ต่อ 1 เนื่องจากการก่อสร้างพุทธศาสนสถานเน้นงานสถาปัตยกรรมไทยและงานศิลปกรรมที่ตอบสนองสุนทรียภาพ ทั้งในด้านของความงาม การแสดงคุณค่า และความหมายต่อตัวผลงานเป็นที่ตั้ง การจัดทำแบบขยาย 1 ต่อ 1 เป็นแบบที่ขนาดของงานเขียนแบบเท่ากับขนาดของงานจริง จึงช่วยให้สามารถผลิตชิ้นงานที่มีขนาดถูกต้อง แต่เนื่องจากการจัดทำแบบขยาย 1 ต่อ 1 มีค่าใช้จ่ายสูง จึงควรมีการกำหนดในเอกสารข้อกำหนดและ รายละเอียดโครงการ (TOR) ให้ชัดเจนว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในส่วนนี้

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กฤติญา สุขเพิ่ม. (2562). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการสร้างและจัดตั้งวัด ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ในจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารการบริหารปกครอง*, 8(2), 400-415.
- กฤษฎา อานโพธิ์ทอง. (2553). *วัด: การออกแบบพุทธสถานเชิงทดลอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สาขาวิชาสถาปัตยกรรม, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนัดถ์พร พอกพูน และ วัชรินทร์ เข้มศรี. (2559). *โครงการออกแบบภูมิทัศน์วัดบางพูน อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นันทพร พุ่มมณี. (2548). *แนวทางการบริหารจัดการโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดพุทธศาสนา ในประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สาขาวิชาสถาปัตยกรรม, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนต์ชัย วงศ์สันติราษฎร์. (2556). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลภายในจังหวัดนครราชสีมา*. (โครงการปริญญาโทมหาบัณฑิต). สาขาวิชา วิศวกรรมโยธา, สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- เวทย์ นุชเจริญ. (2565). *การบริหารจัดการวัดในประเทศไทย ในยุค Digital Disruption.....(1)*. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2566, จาก https://www.bangkokbiznews.com/business/1006872#google_vignette.

สยามรัฐ. (2560). *จีอีบีดี สก. พันธงแนวทางปฏิบัติตาม พรบ.ควบคุมอาคาร หวันทองถิ่น-วัด ชัดแย้ง.*

สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2566, จาก <https://siamrath.co.th/n/7872>.

อรุณ ศิริจานุสรณ์. (2555). การบริหารจัดการออกแบบและพัฒนาการสถาบันศาสนา. *วารสารวิชาการศิลปะ*

สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 3(1), 1-14.

Cheng, M.-l., Dainty, A. R. J., and Moore, D. R. (2005). What makes a good project manager? *Human Resource Management Journal*, 15(1), 25-37.

Oglesby, C. H., Parker, H. W., and Howell, G. A. (1989). *Productivity improvement in construction.*

New York: McGraw-Hill.